

• Claudia
Di Palermo

• Vincent
Hunink

• Bartho
Kriek

De Nederlands Letterenfonds Prijzen 2011 voor de vertaler als cultureel bemiddelaar gaan naar Claudia Di Palermo, Vincent Hunink en Bartho Kriek.

Het Nederlands Letterenfonds reikt ieder jaar drie prijzen uit aan literair vertalers die zich onderscheiden door zowel de hoge kwaliteit van hun vertaaloeuvre als door hun inzet als ambassadeur voor een bepaald taalgebied of genre en/of het literair vertalen in het algemeen. Met deze prijzen wil het Nederlands Letterenfonds de belangrijke maar vaak onderbelichte bijdrage die vertalers leveren als herscheppend kunstenaar en als bemiddelaar tussen talen, literaturen en culturen meer voor het voetlicht brengen. Van de drie prijzen is er één bestemd voor een literair vertaler van proza en/of poëzie in het Nederlands, één voor een vertaler van literaire non-fictie in het Nederlands, en één voor een literair vertaler uit het Nederlands. Aan elk van de drie prijzen is een vrij besteedbaar bedrag verbonden van 10.000 euro.

De jury voor de Nederlands Letterenfonds Prijs 2011 voor een vertaler uit het Nederlands werd gevormd door de afdeling Vertaalbeleid Buitenland van het Letterenfonds; de jury voor de Nederlands Letterenfonds Prijzen voor vertalers in het Nederlands bestond dit jaar uit Djûke Poppinga (voorzitter), Hans Driessen en Jeanne Holierhoek.

Claudia Di Palermo heeft in ruim tien jaar een indrukwekkend vertaaloeuvre opgebouwd, maar doet heel wat meer dan dat: zij is onvermoeibaar in het aandragen van nieuwe Nederlandstalige titels bij Italiaanse uitgeverijen, zet haar expertise regelmatig in als eindredacteur, en treedt regelmatig op als mentor van minder ervaren collega's en als moderator van vertaalworkshops.

(uit het juryrapport)

A portrait of Claudia Di Palermo, a woman with dark hair, wearing a blue top and a light-colored cardigan, standing in front of a window with greenery outside. The name 'Claudia Di Palermo' is overlaid in large white text on the bottom right of the image.

• Claudia Di Palermo

Vrouw van de praktijk

Claudia Di Palermo (1967) groeide op in Rome, waar ze in 1985 Nederlands ging studeren. Ze studeerde cum laude af op een scriptie over het vroege werk van Martinus Nijhoff en kwam daarna met een studiebeurs van het Italiaanse Ministerie van Buitenlandse Zaken naar Nederland om taalkundig en lexicografisch onderzoek te doen aan de Universiteit van Amsterdam, in het kader van het woordenboekproject. Ze bleef als lid van de hoofdredactie betrokken bij de totstandkoming van het tweetalig woordenboek Italiaans-Nederlands en Nederlands-Italiaans, dat in 2001 in Nederland verscheen bij Van Dale en in Italië bij Zanichelli. Daarnaast werkte ze sinds 1988 als docent Italiaans voor verschillende instituten en als vertaalster Nederlands-Italiaans en Engels-Italiaans van velerlei soorten teksten: juridisch, technisch, commercieel en kunst-historisch. Van 1998 tot 2000 presenteerde ze een twaalfdelige Teleac-serie over Italië en het Italiaans, getiteld 'Giro d'Italia'. Nadat Di Palermo in 1996 de Nella Voss-Del Mar prijs won, is ze zich gaandeweg meer en meer gaan toeleggen op het literair vertalen. Inmiddels heeft ze een gevarieerd en indrukwekkend oeuvre opgebouwd van ruim 35 fictie en non-fictie titels en is ze actief als cultureel bemiddelaar. Zo is ze als freelance rechtenmanager verbonden aan uitgeverij Prometheus. Ook zet zij haar expertise regelmatig in als eindredacteur, onder andere van de Italiaanse vertaling *In Europa* van Geert Mak, en als moderator van vertaalworkshops en mentor van beginnende vertalers.

Interview door Anne Telkers

“Laten we iets heel moeilijk kiezen, iets wat bijna onvertaalbaar is en ons daarmee vermaken, want winnen lukt toch niet”, denkt Claudia Di Palermo als ze zich met Alessandra Corda in 1996 inschrijft voor een vertaalwedstrijd. Samen vertalen ze “de grappigste columns” uit *Temperamenten en humeurs* van Gerrit Komrij in het Italiaans. Tot hun grote verrassing is de Nella Voss-Del Mar prijs dat jaar voor hen.

De onderscheiding opent deuren: “We konden beginnen met de kruimels die de grote vertalers lieten liggen”, vertelt Di Palermo. “Ronald Giphart en Abdelkader Benali waren in die tijd nog relatief onbekende schrijvers, met een snelle stijl vol straattaal, woordgrapjes en *nicknames* en daar mochten wij jonge vertalers ons aan wagen.”

“Een onblusbare liefde voor de letteren, de vechtlust van een leeuwin en de toewijding van een mediterrane mamma... Wie zou niet onder haar hoede willen staan? Van Frankfurt tot Milaan?”
Tom Lanoye, schrijver

Olga la rossa

De lijst met vertalingen van Di Palermo is aanzienlijk en gevarieerd. In elf jaar tijd levert zij meer dan 35 fictie en non-fictie titels af. “Voor de meeste vertalingen ben ik gevraagd, maar met de jaren bouw je met sommige Italiaanse uitgeverij een relatie op en vertrouwen zij op je smaak en kun je zelf voorstellen doen. Toch werkt het vaak het beste als je weet waar een uitgever precies naar op zoek is. Uitgeverij Scritturapura zocht naar moderne klassiekers en toen ben ik met *Mystiek lichaam* van Frans Kellendonk gekomen.” Ook *Turks fruit* van Wolkers is een suggestie van Di Palermo, *Olga la rossa* heet het in het Italiaans. De titel noemt ze passend

omdat Turks fruit in het Italiaans niet als zodanig bekend is, maar voor andere boektitels heeft ze moeten vechten: “Ik wilde perse dat *De helaasheid der dingen* van Dimitri Verhulst in het Italiaans overleefde. Ook in het Nederlands is ‘helaasheid’ geen gangbaar woord, maar een tot zelfstandig naamwoord omgebouwd bijwoord. Dat kon in het Italiaans ook, maar de uitgever twijfelde of die titel pakkend genoeg was.”

Il pur troppo delle cose heeft het dankzij Di Palermo gehaald, maar het blijft moeilijk inschatten. “Dat geldt net zo goed voor de boeken zelf. Je kunt wel honderd redenen bedenken waarom een boek wel of niet zal aanslaan in Italië, maar het blijft nattevingerwerk.”

Binnenkort begint zij aan de vertaling van haar lievelingsroman: *Nooit meer slapen* van W.F. Hermans. “Het is altijd mijn droom geweest om hem te vertalen.”

Tandarts

Net voordat op 1 augustus dit jaar haar zoon Francesco wordt geboren, rondt ze de vertaling af van Jan Brokkens roman over de Russische pianist Yuri Egorov. Di Palermo is er nog steeds vol van: “De vertaling heeft me verrijkt. Ik heb me verdiept in bepaalde klassieke muziek en ben gaan luisteren naar Egorovs vertolkingen met specifieke aandacht voor enkele sonates die in het boek beschreven worden.”

“Daar ligt wel mijn passie voor het vertalen”, vertelt ze: “dat een boek je eigen kader verbreedt, je er nieuwsgierig van wordt en met plezier de gedachten van de schrijver volgt en er soms zelfs een beetje in kunt verdwalen”.

“Ik wandelde met mijn hoogzwangere vertaalster door Amsterdam, over de Brouwersgracht. Het was de eerste keer dat ik Claudia Di Palermo ontmoette. Ik wees haar de huizen die een belangrijke rol spelen in: *In het huis van de dichter*. Ze keek geconcentreerd, nam de details in zich op, knikte en zei af en toe: ‘Ik voel het na.’ Zo is de verhouding tussen een vertaler en een schrijver.”
Jan Brokken, schrijver

Het liefst zou Di Palermo zich zes maanden concentreren op één boek, “maar dan moet ik eerst een rijke tandarts trouwen”. In de praktijk werkt ze voor een vertaling met een drie-

stappenplan: “De eerste versie is grof en staat vol slashes met allerlei varianten voor woorden en zinsdelen in het Italiaans en gemarkeerde stukjes tekst. In de tweede versie ga ik dat opschonen. Knelpunten in de vertaling neem ik mee in mijn dagelijks leven. Ik denk erover na als ik boodschappen doe, bij de kapper zit of onder de douche sta. Vaak test ik woordgrapjes uit op vrienden hier in Rome die geen andere taal dan Italiaans spreken. Omdat ze geen meertalige context hebben, moet het Italiaans voor hen volstaan. Als zij er niet om kunnen lachen, moet ik verder schaven. In de laatste fase lees ik de vertaling hardop.”

“Claudia Di Palermo weet professionaliteit en vriendschappelijkheid perfect te combineren: ze deelt graag haar enthousiasme voor haar werk en voor de mensen met wie ze werkt én ze is buitengewoon competent, zowel in haar literaire vertaalwerk als in de manier waarop ze uitgeverij weet te adviseren over nieuwe titels en publicaties die precies bij hun fonds passen.”
Francesca Ferrua, redacteur bij Scritturapura

Selfmade

Het belangrijkste is voor Di Palermo de leesbaarheid: “Ik vind Italiaanse vertalingen vaak zo moeizaam. Je leest de brontaal er overal doorheen. Ik probeer mijn vertalingen zo vloeiend mogelijk te maken.”

Di Palermo noemt zichzelf een *selfmade* vertaler, meer een vrouw van de praktijk dan van de theorie. Toch is ze blij met de uitnodiging van de Universiteit van Napels, *L'Orientale*, om komend semester gastcolleges Nederlands en vertalen te gaan geven. Dit voorjaar heeft ze de smaak te pakken gekregen toen ze aan de Universiteit van Triëst en Padua met Tom Lanoye vertaalworkshops heeft verzorgd met fragmenten uit twee boeken van de Vlaamse schrijver: “Ik vond het ontzettend inspirerend om te doen. Samen met de studenten ideeën laten stromen, te aan te moedigen en instrumenten te geven waarmee ze verder kunnen.”

En nu krijgt Di Palermo een prijs waar ze zelf mee verder kan. Een bekroning voor kwaliteit en bevoegdheid. Ze noemt het een eervolle referentie: “Het is bijzonder als er aan je naam zoiets moois wordt toegevoegd.”

Oeuvre Claudia Di Palermo

- **R. de Leeuw**, *Van Gogh nel Museo Van Gogh* (vertaling van *Van Gogh in het Van Gogh Museum*), Waanders, 1994.
- **B. Broos et al**, *Johannes Vermeer* (vertaling van *Johannes Vermeer*), Waanders, 1996.
- **Van Gogh Museum**, *Guida* (vertaling van *Gids*), 1996.
- **Geraart Westerink**, *Fred Carasso "L'opera nascosta"* (vertaling van *Carasso. Het verborgen oeuvre. L'opera nascosta*), Stichting Hannema-de Stuers, 1996.
- **Maria Hunink**, *Le carte della rivoluzione. L'Istituto Internazionale di Storia Sociale di Amsterdam: nascita e sviluppo dal 1935 al 1947* (vertaling van *De papieren van de revolutie: Het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, 1935-1947*), Pantarei, 1998.
- **Abdelkader Benali**, *Matrimonio al mare* (vertaling van *Bruiloft aan zee*), Marcos y Marcos, 2000.
- **J.-R. Armogathe et al**, *Caravaggio, La Tour, Rembrandt, Zurbarán: la luce del vero* (vertaling van *Light of Nature: Caravaggio, La Tour, Rembrandt, Zurbarán*), Silvana Editoriale, 2000.
- **Rosita Steenbeek**, *Il regno delle ombre*, (vertaling van *Schimmenrijk*) Sperling & Kupfer, 2001.
- *Van Gogh* (vertaling van *Van Gogh*), Ludion, 2001.
- **Robert Hughes**, *Atelier Magritte* (vertaling van *Atelier Magritte*), Ludion, 2001.
- **J. Koldewij, P. Vandenbroeck, B. Vermet**, *Hieronymus Bosch – Alle schilderijen en tekeningen*, Rizzoli, 2001.
- **Ronald Giphart**, *Phileine chiede scusa* (vertaling van *Phileine zegt sorry*), Fazi, 2002.
- *Matisse*, Ludion, 2002.
- **Karel Glastra van Loon**, *Il frutto della passione* (vertaling van *De passievruucht*), Fazi, 2003.
- **Cees Nooteboom**, *Hotel Nomade* (vertaling van *Nootebooms Hotel*), Feltrinelli, 2003.
- **Piet Vroon**, *Psicologia dell'olfatto* (vertaling van *Psychologie van de reuk*), Editori Riuniti, 2003.
- **Margriet de Moor**, *Sonata a Kreutzer* (vertaling van *Kreutzer-sonate*), Neri Pozza, 2004.
- **Arnon Grunberg**, *Dolore fantasma* (vertaling van *Fantoompijn*), Instar Libri, 2004.
- **Fik Meijer**, *Un giorno al Colosseo. Il mondo dei gladiatori* (vertaling van *Gladiatoren: Volksvermaak in het Colosseum*), Laterza, 2004.
- **Abdelkader Benali**, *La lunga attesa* (vertaling van *De langverwachte*), Fazi, 2005.

- **Karel Glastra van Loon**, *Il respiro di Lisa* (vertaling van *Lisa's adem*), Fazi, 2005.
- **Arnon Grunberg**, *Il messia ebreo* (vertaling van *De joodse messias*), Instar Libri, 2006.
- **Dimitri Verhulst**, *Problemski Hotel* (vertaling van *Problemski Hotel*), Fazi, 2006.
- **Ronald Giphart**, *Troost* (vertaling van *Troost*), Scritturapura, 2006.
- **Guy Verhofstadt**, *Gli Stati Uniti d'Europa* (vertaling van *De Verenigde Staten van Europa*), Fazi, 2006.
- **Fik Meijer**, *Il mondo di Ben Hur* (vertaling van *Wagenrennen: Spektakelshows in Rome en Costantinopel*), Laterza, 2006.
- **Saskia Noort**, *Il gusto amaro del tradimento* (vertaling van *De eetclub*), Sperling & Kupfer, 2006.
- **Geert Mak**, *In Europa* (vertaling van *In Europa*), Fazi, 2006.
- **Arnon Grunberg**, *Il rifugiato* (vertaling van *De asielzoeker*), Instar Libri, 2007.
- **Abdelkader Benali**, *La vedova spagnola* (vertaling van *Laat het morgen mooi weer zijn*), Fazi, 2007.
- **Frans Kellendonk**, *Corpo mistico* (vertaling van *Mystiek lichaam*), Scritturapura, 2007.
- **Kluun**, *Love life* (vertaling van *Komt een vrouw bij de dokter*), Fazi, 2007.
- **Jan Wolkers**, *Olga la rossa* (vertaling van *Turks fruit*), Scritturapura, 2009.
- **Dimitri Verhulst**, *Il purtroppo delle cose* (vertaling van *De helaasheid der dingen*), Fazi, 2009.
- **Daniëlle Hermans**, *L'eredità Winckel* (vertaling van *Het tulpenvirus*), Piemme, 2009.
- **Herman Brusselmans**, *Ex drummer* (vertaling van *Ex drummer*), Elliot, 2009.
- **J. Smiers & M. Van Schijndel**, *La fine del copyright* (vertaling van *Adieu auteursrecht, vaarwel culturele conglomeraten*), Stampa Alternativa, 2010.
- **Simone van der Vlugt**, *All'ombra di mia sorella* (vertaling van *Schaduwzuster*), Kowalski, 2010.
- **Pia de Jong**, *Verso Nord* (vertaling van *Lange dagen*), Elliot, 2010.
- **Daniëlle Hermans**, *L'ordine dei 15* (vertaling van *De watermeesters*), Piemme, 2010.
- **Jan Brokken**, *Nella casa del pianista* (vertaling van *In het huis van de dichter*), Iperborea, 2011.
- **W.F. Hermans**, (vertaling van *Nooit meer slapen*), in voorbereiding, verschijnt in 2013 bij Adelphi.

“Een aparte vermelding verdient de syntactische aanpak in de *Historiën*. Tacitus schreef Latijn zoals niemand anders dat heeft gedaan. In beknopte zinnen, die met uiterste aandacht moeten worden gelezen, worden met luttele woorden grote drama's geschetst, soms alleen maar gesuggered. In de vertaling is die beknoptheid zozeer in stand gebleven [...] dat het bij de lezer van het Nederlands even hard gaat schrijven als het bij de lezer van de Latijnse tekst moet hebben gedaan.”

(uit het juryrapport)

• Vincent
Hunink

Het moet n gebeuren

Interview door Daan Stoffelsen

“Alle rimpels, alle haken en ogen moeten eruit. Een tekst moet transparant zijn, het moet kloppen, de zinnen moeten lopen, de inleiding mag geen muur van geleerdheid zijn. Er mag geen belemmering zijn voor de lezer, niet de indruk ontstaan dat je een vertaling leest.” En als iets dan opvalt in zijn werk, dan is dat een weloverwogen effect.

“Velleius Paterculus noemt ergens het overlijden van Agrippa, de wapenmakker en schoonzoon van keizer Augustus, en gebruikt de term *homo novus*, iets wat je met een noot kan uitleggen – deze man is opgeklommen uit lagere standen tot iets hoogs – maar dan heb je eigenlijk als vertaler je plicht niet gedaan, je nek niet uitgestoken. Ik heb er lang over nagedacht, maar uiteindelijk gekozen voor een inmiddels ingeburgerde Engelse term, *self-made man*.”

Het effect en het publiek

Elders in zijn vertaaloeuvre gebruikt Hunink Engels om tweetaligheid (Grieks in het Latijn) na te bootsen. Over enkele voor het eerst vertaalde gedichten van de romancier Petronius merkt hij op: “Mocht de lectruur ervan enigszins vermoeiend werken: dat is precies de bedoeling”. Hunink vertaalt niet slechts de woorden, maar ook hun effect – een term die regelmatig opduikt in de verantwoordingen bij zijn vertalingen.

“Het aardige van Hunink is dat hij ook minder gebruikelijke teksten vertaalt, zoals Odoric van Friuli, Velleius Paterculus en het fragmentarisch overgeleverde alleroudste Latijn. Deze vertaler houdt van het Latijn in al zijn verschijningsvormen, en beperkt zich niet tot de klassieke teksten.”

Jona Lendering, oudhistoricus

Later dit jaar verschijnt een bijzondere Augustinusvertaling. “Je publiek is essentieel. Zo vertaal ik bij het Augustijns Instituut mee voor een doelgroep uit de protestantse intelligentsia. Het moet voorleesbaar zijn, en het moet ook een tijdje mee kunnen gaan. Geen

spreektaal. Maar nu hadden we pas een preek onder handen, ‘Gods zorg voor de wereld’ (*De providentia Dei*), over de voorzienigheid, waarin Augustinus met weinig theologie betoogt dat Gods schepping zo mooi in elkaar zit: je hebt twee ogen, twee armen, twee benen, et cetera. Niet heel indrukwekkend of origineel, een simpel betoog. Nu hebben we dat ‘doorvertaald’ in gewoon Nederlands, voor een veel breder publiek, zoals men dat nu ook met de Bijbel doet. Het is volgens mij heel transparant geworden.”

“Vincent heeft een indrukwekkende staat van dienst opgebouwd, als vertaler, maar ook als iemand die zich inzet voor de literaire vertaling op zich, in zijn colleges ‘Literair vertalen’ aan de Radboud Universiteit, in publicaties over vertalen, in vertaalwedstrijden.” Floris Overduin, universitair docent Grieks, co-vertaler *Het orakelboek*

De urgentie en de breedte

Velleius Paterculus, Petronius, Augustinus: een obscure geschiedschrijver uit circa 19 voor tot 31 na Christus, een klassieke romanschrijver uit de eerste eeuw, een kerkvader uit de vierde eeuw. Hunink vertaalt veel en breed, en heeft meerdere publicaties in voorbereiding – zijn website geeft een indrukwekkend overzicht. Dit jaar vertaalde hij ook Frontinus’ verhandeling over aquaducten, en hij werkt aan de Middeleeuwse abt Bernard van Clairvaux (“met een monnik uit Westermalle, dus ik denk al over een honorarium in natura, in trappistenbier”).

Wat al die projecten verbindt – Hunink was de afgelopen twee decennia bij zo’n zestig vertalingen betrokken – is een gevoel van urgentie. “Ik moet het gevoel hebben dat het nú moet gebeuren, dat het over vijf jaar niet meer kan, dan ben ik er niet meer, of dan is het geld er niet meer. Dat betekent dat een minder belangrijk vertaalproject soms na twintig pagina’s stil komt te liggen. Of dat het af komt en er nog geen uitgever voor is. Maar het is tot nu toe altijd goed gekomen.”

Huninks interesse is breder, maar hij krijgt deze prijs voor non-fictie. “Ik denk dat ik vooral vanwege de historiografische teksten bekroond wordt: Caesar, Sallustius, Tacitus. Maar voor mij is het volstrekt oninteressant of iets waargebeurd is. Voor mij zijn alle antieke teksten fictie, op zo’n traktaat over aquaducten na misschien. Maar er is wel

overlap tussen de Romeinse definitie van literatuur en de onze van non-fictie. Die moest goed geschreven zijn, binnen een bepaald genre vallen, maar ook praktisch zijn, functioneel. Je moet er wat van leren. En daar sympathiseer ik sterk mee, zo lees ik hedendaagse literatuur ook.” En, relativeert hij, “Apuleius, toch een romanschrijver, wordt nu uitvoerig gebruikt vanwege de non-fictionele elementen: men onderzoekt hem om de elementen van dagelijks leven in zijn werk”.

In onderzoek en onderwijs

Want Hunink is ook onderzoeker, aan de Radboud Universiteit. “Het vertalen voor een groter publiek is onderdeel van mijn onderzoek, dat is wat ze tegenwoordig valorisatie noemen. Maar het ligt ook aan de basis van mijn letterkundige werk: alles wat ik onderzoek, vertaal ik eerst, om de tekst te overstijgen, het metaniveau te kunnen bereiken.” Het vertalen zelf doet hij heel regelmatig. “Elke ochtend, meestal vijfmaal per week, vertaal ik een paar uur. Als dat elke dag een hoofdstuk oplevert, dan zit je na twee maanden op een volledig werk.”

Als docent gebruikt hij vertalingen weer anders. “Dat is paradoxaal: je werkt met vertalingen, terwijl studenten Grieks en Latijn moeten leren. Dat doet pijn, dat vinden ze soms gek, verraad zelfs. Ze willen die teksten zelf vertalen. Maar om het erover te hebben is het beter grotere teksten in vertaling te lezen dan het origineel in kleine stukjes te vertalen. Tegelijk helpt het om studenten ervan bewust te maken hoe tijdgebonden vertalingen zijn. En om te zien hoe die niet waardevrij kunnen zijn, belast met een agenda of een bedoeling. Zoals ik zelf kritischer lees, en makkelijker lees, door te vertalen, zo werkt het vertalingen lezen idealiter ook: je wordt er een betere lezer van.”

“Vincent Hunink is een uiterst zorgvuldige vertaler, met oog voor de specifieke eigenaardigheden van schrijvers. Hij bewaart de balans tussen respect voor de stijl van het origineel en een uitstekende leesbaarheid in het Nederlands. En hij heeft een unieke en persoonlijke smaak in de keuze van zijn auteurs. Zo heeft hij een enorme bijdrage geleverd aan de verspreiding van de klassieke cultuur.”

Mark Pieters, uitgever Athenaeum – Polak & Van Genep

Vincent Hunink (1962) is een geboren en getogen Nijmegenaar. Na zijn studie klassieke talen en zijn promotie in 1992 was hij docent en onderzoeker aan de Universiteiten van Leiden en Nijmegen. Ook nam hij deel aan de Apuleius-onderzoeksgroep van de Rijks Universiteit Groningen. Sinds 2004 is hij verbonden aan de Radboud Universiteit Nijmegen bij de opleiding Griekse en Latijnse Taal en Cultuur, als universitair docent Vroegchristelijk Grieks en Latijn en Klassiek Latijn en als studieadviseur. Hunink is tevens lid van de redactie van *Streven*, *Hermeneus* en het elektronische tijdschrift *Bryn Mawr Classical Review*. Zijn eerste vertaling (Apuleius, *Toverkunsten, pleidooi na een aanklacht wegens magische praktijken*) verscheen op de dag van zijn promotie. Sindsdien volgden meer dan vijftig vertalingen, voornamelijk van Latijns proza uit de Oudheid en Middeleeuwen, maar ook van Latijnse poëzie en van Griekse teksten. Steeds heeft hij zich ook ingezet voor minder bekende auteurs en teksten, al dan niet in samenwerking met anderen. Zo publiceerde hij een zesdelige, tweetalige reeks met archaische Romeinse teksten, en bloemlezingen van Romeinse grafinscripties en van graffiti uit Pompeii. Van de laatste verscheen in 2011 een versie in het Duits; in 2012 volgt een Italiaanse editie. In 2006 kreeg Vincent Hunink voor zijn vertaalwerk de publieksprijs van Oikos, de Nederlandse onderzoeksschool voor klassieke studies.

www.vincenthunink.nl
twitter.com/vincenthunink

Oeuvre Vincent Hunink

- **Apuleius**, *Toverkunsten*, Athenaeum – Polak & Van Gennep, 1992. +
- **Cicero**, *De goden*, Athenaeum – Polak & Van Gennep, 1993. +
- **Apuleius**, *Pronkpassages & Démonen*, Athenaeum – Polak & Van Gennep, 1994. +
- **Cato**, *Goed boeren*, Athenaeum – Polak & Van Gennep, 1996. +
- **Gorgias**, *Het woord is een machtig heerser*, Historische Uitgeverij, 1996.
- **Gaius Julius Caesar**, *Oorlog in Gallië*, Athenaeum – Polak & Van Gennep, 1997.
- **Sallustius**, *Rome in verval*, Athenaeum – Polak & Van Gennep, 1999. +
- *De zeereis van de heilige Brendaan*, Athenaeum – Polak & Van Gennep, 1999. +
- **Tacitus**, *Het leven van Agricola & De Germanen*, Athenaeum – Polak & Van Gennep, 2000. +
- *De regel van Sint Benedictus*, Athenaeum – Polak & Van Gennep, 2000.
- *Het schandelijke leven van Heliogabalus*, Athenaeum – Polak & Van Gennep, 2001. *
- **Apuleius**, *Rhetorical works*, Oxford University Press, 2001. *
- **Athanasius van Alexandrië**, *Verleidingen in de woestijn. Het leven van de heilige Antonius*, Athenaeum – Polak & Van Gennep, 2002. *
- **Hieronymus**, *Vita Pauli*, P, 2002.
- **Aurelius Augustinus**, *Als korrels tussen kaf*, Ambo, 2002. *
- **Aurelius Augustinus**, *Het werk van monniken*, Meinema, 2002. +
- **Tacitus**, *Tegen het verval van de retorica*, Historische Uitgeverij, 2003.
- **Martialis**, *Spektakel in het Colosseum*, P, 2003.
- **Apuleius**, *De gouden Ezel (Metamorfosen)*, Athenaeum – Polak & Van Gennep, 2003.
- **Walafried Strabo**, *Hortulus*, Terra, 2004.
- **Vita Radbodi**, *Het leven van Radboud*, Vantilt, 2004.
- **Vita Radbodi**, *The life of St Radboud*, Radboud University, 2004.
- *Eeuwig Geluk (Perpetua en Felicitas)*, Meinema, 2004. *
- **Seneca**, *Leren sterven*, Athenaeum – Polak & Van Gennep, 2004.
- **Tacitus**, *De opstand van de Bataven*, Athenaeum – Polak & Van Gennep, 2005.
- **Aurelius Augustinus**, *De regel van Augustinus*, Athenaeum – Polak & Van Gennep, 2005. +
- **Aurelius Augustinus**, *Psalm tegen de donatisten*, Damon, 2005.
- **Publilius Syrus**, *Romeinse spreuken*, Voltaire, 2005. +
- **Cyprianus**, *Bidden in een boze wereld*, Damon, 2006.

- **Jacobus de Voragine**, *De hand van God*, Athenaeum – Polak & Van Gennep, 2006. * +
- *Muzen bezing mij... Rome's oudste heldendichten*, Voltaire, 2006. +
- **Petronius**, *Satyrica*, Athenaeum – Polak & Van Gennep, 2006.
- **Ennius**, *Annalen*, Voltaire, 2006. +
- *Levend in steen – Romeinse graf-inscripties*, 2007.
- **Aurelius Augustinus**, *De weg komt naar u toe*, Damon, 2007. *
- **Aurelius Augustinus**, *Wijjsheid van leerlingen*, Damon, 2007. *
- **Petronius**, *Klein geluk*, P, 2007.
- *Bedolven door de Vesuvius – Pompeii in 1000 graffiti*, Damon, 2007.
- *Woeste mensenharten – De eerste tragedies uit Rome*, Voltaire, 2007. +
- **Cicero**, *De kunst van het oud worden*, Athenaeum – Polak & Van Gennep, 2008.
- **Aurelius Augustinus**, *Goed onderwijs*, Damon, 2008. *
- **Odoric van Friuli**, *Mijn reis naar het verre oosten*, Athenaeum – Polak & Van Gennep, 2008. * +
- **Hieronymus**, *Op weg naar de hemel*, Vantilt, 2008.
- **Lucilius**, *Alles holt nu achteruit!*, Voltaire, 2008. +
- **Aurelius Augustinus**, *Ketters en scheurmakers*, Damon, 2009. *
- **Thomas a Kempis**, *De rozentuin*, Kok, 2009.
- **Aurelius Augustinus**, *Liegen en leugens*, Damon, 2010.
- **Tacitus**, *Historiën*, Athenaeum – Polak & Van Gennep, 2010.
- **Bernardus van Clairvaux**, *God liefhebben*, Kok, 2010.
- **Johannes Moschos**, *De Weide*, Ta Grammata, 2010. *
- **Cato**, *Tegen het moreel verval*, Voltaire, 2010. +
- **Claudius Quadrigarius & Sisenna**, *De schoonheid van strijd*, Voltaire, 2010. +
- **Tertullianus & Cyprianus**, *Onze Vader*, Kok, 2010.
- **Egeria**, *In het land van de bijbel*, Verloren, 2011.
- **Anselmus van Canterbury**, *Ondenikbaar dat U niet bestaat*, Kok, 2011.
- *Glücklich ist dieser Ort! 1000 Graffiti aus Pompeii*, Reclam, 2011.
- **Velleius Paterculus**, *Van Troje tot Tiberius*, Athenaeum – Polak & Van Gennep, 2011.
- *Het Orakelboek – Het antwoord op alle vragen*, Athenaeum – Polak & Van Gennep, 2011. *
- **Pseudo Xenofon**, *Het volk aan zet*, Parthenon, 2011.
- **Aurelius Augustinus**, *Leven in hoop*, Damon, 2011. *

* vertaling in samenwerking met anderen
+ volledige tekst online via www.vincenthunink.nl

“Zijn meesterproef en grootste prestatie, de vertaling van William Faulkner's *The Sound and the Fury*, heeft Kriek onlangs afgelegd. Dit leverde hem alom lof op. Niet alleen de vertaling werd geprezen maar ook de manier waarop hij deze even fenomenale als duistere roman toegankelijk heeft gemaakt. En nu legt hij de laatste hand aan de vertaling van een, zo mogelijk nog moeilijker roman van deze dipso-mane schrijver, te weten *Absalom, Absalom!* Bartho Kriek is dus geen bange vertaler – dat moge wel duidelijk zijn.”

(uit het juryrapport)

• Bartho Kriek

De rol van het intellect bij literair vertalen voor de overstoep

Bartho Kriek (1950) groeide op in Haarlem-Noord. Hij studeerde Werktuigbouw aan de HTS Haarlem en Neerlandistiek aan de Universiteit van Amsterdam. Tijdens zijn studie begon hij als literair vertaler en in 1986 werd hij tevens ondertitelaar bij de nos. Vanaf 1998 was hij als eindredacteur werkzaam bij diverse ondertitelbedrijven en was hij betrokken bij de oprichting van Broadcast Text Amsterdam. Sinds 2002 geeft hij onder andere via internet ondertitelcursussen in binnen- en buitenland. Hij doceert ondertitelen en literair vertalen aan ITV Hogeschool in Utrecht en is daarnaast docent aan de VertalersVakschool in Amsterdam. Hij publiceerde artikelen over ondertitelen in de *vpro-Gids*, *De talen* en *Onze Taal*, en geeft regelmatig lezingen en workshops over literair vertalen en ondertitelen. Als auteur publiceerde hij bij Atlas de romans *Het ijzeren heden* (1998) en *Hollandse fado* (2000). In 2010 leidde hij op uitnodiging van taleninstituut isti in Yaoundé, Kameroen een groep Frans sprekende ondertitelaars op. In datzelfde jaar verscheen van zijn hand een vertaling van de *Daodejing*. Momenteel legt hij de laatste hand aan zijn vertaling van Faulkners magnum opus *Absalom, Absalom!*

www.barthokriek.nl

Interview door Toef Jaeger

Er heerst een serene rust in de woning van Bartho Kriek – vertaler van onder meer Kurt Vonnegut, Philip Roth, Kazuo Ishiguro, Isaac Bashevis Singer en William Faulkner. Op tafel liggen twee exemplaren van João Guimarães Rosa's roman *Diepe wildernis: de wegen*. Een in het Portugees, de ander in de vertaling van August Willemsen. Het is voor Bartho Kriek een methode om zijn kennis van het Portugees uit te breiden, en om te kijken hoe August Willemsen de vertaling heeft gedaan. “Literair vertalen is niet alleen een intellectuele bezigheid, dat is een misverstand dat je vaak terugziet in de vertaalkritiek en bij studenten. Daar heeft August Willemsen geen last van. Als docent literair vertalen zeg je weleens bij jezelf: ‘Die-of-die zit nog te veel in het vertalen’, en dan is ‘vertalen’ een negatieve term geworden.”

“De neiging om dicht bij het origineel te blijven komt meestal voort uit de angst fouten te maken en daarop beoordeeld te worden. Ik ben grotendeels autodidact en dus ken ik die angst ook. Mijn eerste vertaling was een essaybundel van Philip Roth voor Meulenhoff. Ik was een week ingespannen bezig met drie bladzijden, leverde de proefvertaling in en sprak af met (de in 1996 overleden) redacteur Wout Tiegies. Ik wilde hem vertellen dat ik het niet ging doen. Maar hij zei: we durven het met je aan. Verbaasd ging ik toen overstag. Er volgden drie zware maar ook boeiende maanden, goed werd de vertaling niet. Ik heb de Amerikaanse editie nog,

waarin ik bij voor mij toen moeilijke woorden met potlood allemaal betekenis uit het woordenboek heb genoteerd, een van de slechtste methodes die je kunt toepassen. Later zag ik wel dat Wout Tiegies hele zinnen had omgegooid.”

Vonnegut neuriën

“Ik heb daarna enkele detectives vertaald om bij te leren en routine op te doen. Bij de tweede, een boek over de IRA van James D. Atwater kreeg ik de slag te pakken. Wout Tiegies zei door de telefoon dat de vertaling lekker liep. Een uitspraak van hem heb ik nog altijd in mijn achterhoofd: ‘Het moet een Nederlands boek worden.’

“Ik ken twee Amerikanen die in Amsterdam wonen. Zij zeiden me dat ze Faulkner door de vertaling van Bartho Kriek beter zijn gaan begrijpen. Door de vertaling had *The Sound and the Fury* een extra dimensie voor ze gekregen.” Emile Brugman, voormalig uitgever Atlas

Ik wilde graag Kurt Vonnegut vertalen en kreeg toen zijn nieuwe boek, *Jailbird*. Vonneguts werk heeft een bijzondere toon, een lijkige mengeling van ironie en moralisme. Die toon treffen, daar had ik enorm lol in. Onlangs vatte ik het plan op om bij een volgende les voor te doen hoe je Vonnegut kunt neuriën, dus zonder de woorden ten gehore brengen; ik denk dat dat kan helpen de toon te treffen.”

Affiniteit

“Voor mij is affiniteit met de schrijver die ik vertaal essentieel. Als literair vertaler moet je je niet alleen in het boek en in de personages inleven maar je ook verdiepen in de schrijver. Dan kan het zijn dat die schrijver als het ware deel van jou wordt. Ik kreeg een paar jaar terug het verzoek twee verhalen van Singer te vertalen voor een uitgave van de reeks Bright Lights. Ik had al jaren niets meer van Singer vertaald, maar na tien Singer-vertalingen zat zijn stem, hij zou zelf spreken van een dibboek, nog helemaal in mijn hoofd. Als ik meerdere boeken van één schrijver vertaal wordt de schrijver als een boezemvriend, je hebt zoveel informatie over hem of haar in je onbewuste opgeslagen dat je, afgezien van de vakmatige aspecten, op je gevoel kunt gaan vertalen. Literair vertalen wordt dan gek genoeg makkelijker. En nee, dat betekent niet

dat het sneller gaat. Vaak is het een kwestie van geduldig wachten tot de juiste oplossing bij je opkomt. De zo belangrijke context bestaat voor mij dus niet alleen uit de passage, maar uit het hele boek en het overige werk en de persoon van de auteur. Als het je niet lukt het juiste woord te vinden, kun je het beste verder gaan met vertalen; meestal komt de oplossing later als vanzelf in je op.”

“Bartho is een verwoed vertaler, telkens op zoek naar verbetering en ook niet bang om met studenten zijn eigen vertalingen door de mangel te halen. Vanuit welke invalshoek hij ook werkt: hij vecht voor het belang van het vertalen” Molly van Gelder, coördinator VertalersVakschool en literair vertaler Engels

De vertaler als auteur

Bartho Kriek vertaalde opvallend veel grote namen uit de Engelstalige literatuur. “Al heel lang stond Faulkner op het lijstje van auteurs die ik graag zou vertalen, vooral *Absalom, Absalom!* Ik voelde daar altijd al een kracht in, onvoorstelbaar. Na een ‘pauze’, enkele jaren waarin ik geen boeken heb vertaald, ben ik naar Emile Brugman van uitgeverij Atlas gestapt en heb ik voorgesteld die Faulkner te vertalen. Toen bleek *The Sound and the Fury* eerst aan de beurt te zijn, een heel bijzonder boek en een grote uitdaging. En een mooie opstap naar het absurd moeilijke *Absalom, Absalom!* – waarvan ik de vertaling nu bijna af heb. Het is een ervaring op zich om het genie dat Faulkner is te vertalen.

“I.B. Singer is een van mijn favoriete auteurs. Bartho Krieks vertalingen van Singer staan emotioneel gezien even dicht bij me als de originelen.” Cornelis van den Bergh, uitgever Bright Lights

Alleen schrijvers die je echt goed vindt kunnen je de inspiratie geven die je nodig hebt om je vertaling uit te tillen boven het niveau van het adequate. Deel je niet de begeestering met de auteur, dan kan je vertaling niet meer worden dan vakbekwaam, een product van je intellect. Idealiter is de literair vertaler als een geïnspireerd auteur. Als aan die voorwaarde voldaan is, kan er ook over een literaire vertaling een glans van originaliteit komen te liggen, al blijft het altijd oppassen dat je eigen persoon er niet in sluipt.”

Oeuvre Bartho Kriek

- **Philip Roth**, *Lectuur van mijzelf en anderen*, Meulenhoff, 1977.
- **Ian Kennedy Martin**, *Regan en de transactie van de eeuw*, Meulenhoff, 1978.
- **James D. Atwater**, *Tijdbom*, Meulenhoff, 1979.
- **Kurt Vonnegut**, *Bajesvogel*, Meulenhoff, 1980.
- **Gwyneth Cravens**, *De strijd om het licht*, De Arbeiderspers, 1981.
- **Ann Beattie**, *Op zijn plaats*, De Arbeiderspers, 1981.
- **Philip Roth**, *De eenzaamheid van Zuckermaan*, Meulenhoff, 1982.
- **Kurt Vonnegut**, *De korte roem van Deadeye Dick*, Meulenhoff, 1983.
- **Patricia Highsmith**, *Een klopp op de deur*, De Arbeiderspers, 1984.
- **Shusaku Endo**, *De samoerai*, De Arbeiderspers, 1984.
- **Philip Roth**, *Les in anatomie*, Meulenhoff, 1984.
- **Isaac Bashevis Singer**, *De slaaf*, De Arbeiderspers, 1985.
- **Philip Roth**, *De Praagse orgie*, Meulenhoff, 1985.
- **William Kennedy**, *Billy Phelans meesterspel*, Bert Bakker, 1985.
- **Kurt Vonnegut**, *Galápagos*, Meulenhoff, 1986.
- **Isaac Bashevis Singer**, *De familie Moskat*, De Arbeiderspers, 1987.
- **Paul Auster**, *Schimmen*, De Arbeiderspers, 1988.
- **Paul Auster**, *Broze stad*, De Arbeiderspers, 1988.
- **Isaac Bashevis Singer**, *Een vriend van Kafka*, De Arbeiderspers, 1989.
- **Paul Auster**, *De gesloten kamer*, De Arbeiderspers, 1989.
- **Kazuo Ishiguro**, *De rest van de dag*, De Arbeiderspers, 1989.
- **Isaac Bashevis Singer**, *De dood van Methusalem*, De Arbeiderspers, 1990.
- **Colin Thubron**, *Vallen*, De Arbeiderspers, 1990.
- **Oria Douglas-Hamilton**, *De familie Olifant*, Gottmer, 1990.
- **Marcia Williams**, *Stripverhalen uit de Oudheid*, Gottmer, 1991.
- **Wendy Thompson**, *Haydn (Junior Componistenreeks)*, Gottmer, 1991.
- **Wendy Thompson**, *Schubert (Junior Componistenreeks)*, Gottmer, 1991.
- **Michael Frayn**, *Hoe doet ze het?*, De Arbeiderspers, 1991.
- **Pascal Monafoux**, *Op bezoek bij... Rembrandt* (vertaling i.s.m. Marijke Verhoef), Gottmer, 1992.
- **Florian Rodari**, *Op bezoek bij... Picasso* (vertaling i.s.m. Marijke Verhoef), Gottmer, 1992.
- **Gilles Plazy**, *Op bezoek bij... Rousseau de Douanier* (vertaling i.s.m. Marijke Verhoef), Gottmer, 1992.
- **Anthony Brown**, *Dierentuin*, Gottmer, 1992.

- **Isaac Bashevis Singer**, *Het hof van mijn vader*, De Arbeiderspers, 1992.
- **Stephen Wall**, *Dubbellevens*, De Arbeiderspers, 1993.
- **Isaac Bashevis Singer**, *Schorem*, De Arbeiderspers, 1994.
- **Isaac Bashevis Singer**, *De koning van de akkers*, De Arbeiderspers, 1994.
- **Isaac Bashevis Singer**, *Het visum*, De Arbeiderspers, 1995.
- **Michael Frayn**, *Landing op de zon*, De Arbeiderspers, 1995.
- **Kazuo Ishiguro**, *De troostelozen*, Atlas, 1995.
- **Isaac Bashevis Singer**, *Kinderverhalen*, De Arbeiderspers, 1996.
- **Isaac Bashevis Singer**, *Mesjogge*, De Arbeiderspers, 1997.
- **Paul Auster**, *Broze stad (stripboek)*, Atlas, 2004.
- **Kazuo Ishiguro**, *Laat me nooit alleen*, Atlas, 2005.
- **Janet Fitch**, *Portret in zwart* (vertaling i.s.m. Ronald Vlek), Bezige Bij, 2006.
- **Isaac Bashevis Singer**, *Rivkele*, Bright Lights, 2008.
- **Laozi**, *Daodejing*, Atlas, 2010.
- **William Faulkner**, *Het geluid en de drift*, Atlas, 2010.
- **William Faulkner**, *Absalom, Absalom!*, in voorbereiding, verschijnt 2012 bij Atlas.

Het Nederlands Letterenfonds investeert, door middel van beurzen en subsidies aan schrijvers, vertalers, uitgevers en festivals, in de kwaliteit en diversiteit van de literatuur en draagt bij aan de verspreiding en promotie van de Nederlands- en Friestalige literatuur in binnen- en buitenland. Het fonds werkt aan een zo rijk en divers mogelijk literair klimaat, met oog voor literair erfgoed en nieuwe ontwikkelingen in de literatuur en het boekenvak.

Het Nederlands Letterenfonds is in 2010 ontstaan uit een fusie tussen het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds (NLPVF) en het Fonds voor de Letteren (Fvdl). Beide fondsen kenden jaarlijks vertaalprijzen toe aan literair vertalers die zich onderscheiden door initiatief en creativiteit. Met de Letterenfonds Prijzen voor de vertaler als cultureel bemiddelaar worden deze bekroningen voortgezet. Tegelijkertijd is één van de prijzen bestemd voor vertalers van literaire non-fictie in het Nederlands.

Hans Driessen was de eerste winnaar van deze prijs. Tegelijkertijd werden ook Marioline Sabarte Belacortu (vertaler van proza en poëzie uit het Spaans) en Diego Puls (vertaler van Nederlandstalige poëzie en proza in het Spaans) bekroond met de Letterenfonds Prijzen 2010 voor de vertaler als cultureel bemiddelaar.

De eerdere laureaten van de NLPVF Vertalersprijs waren: Franco Paris uit Italië, Irina Michajlova uit Rusland, Adam Bzoch uit Slowakije, Olga Krijtova uit Tsjechië, Gheorghe Nicolaescu uit Roemenië en Ingrid Wikén Bonde uit Zweden. In deze opsomming ontbreken vertalers uit de ons omringende landen Duitsland, Engeland en Frankrijk, landen die tot de belangrijkste exportgebieden voor Nederlandse literatuur kunnen worden gerekend. Voor vertalers uit deze taalgebieden heeft het Nederlands Letterenfonds, samen met het Vlaams Fonds voor de Letteren, specifieke tweejaarlijkse prijzen: de Elsen Otten Übersetzerpreis, de Vondel Translation Prize en de Prix des Phares du Nord.

De Fonds voor de Letteren Vertaalprijzen werden sinds 2005 uitgereikt, één prijs was bestemd voor literair vertalers uit de ‘grote’ Europese taalgebieden (Engels, Duits, Italiaans, Frans, Spaans) en één voor vertalers uit de ‘overige’ talen. De laureaten waren achtereenvolgens: Peter Verstegen (Engels, m.n. poëzie), Richard van Leeuwen en Djúke Poppinga (Arabisch), Ike Cialona (Italiaans), Harrie Lemmens (Portugees), Hilde Pach (Hebreeuws), Wilfred Oranje (Duits), Hanneke van der Heijden en Margreet Dorleijn (Turks), Rien Verhoef (Engels), Nelleke van Maaren (Duits, Engels, Frans) en Karol Lesman (Pools).

Het Nederlands Letterenfonds investeert, door middel van beurzen en subsidies aan schrijvers, vertalers, uitgevers en festivals, in de kwaliteit en diversiteit van de literatuur en draagt bij aan de verspreiding en promotie van de Nederlands- en Friestalige literatuur in binnen- en buitenland. Het fonds werkt aan een zo rijk en divers mogelijk literair klimaat, met oog voor literair erfgoed en nieuwe ontwikkelingen in de literatuur en het boekenvak.